1933

რიონ

№ 9 ილუსტრირებული ჟურნალი

ტიფლისის გზეთების ბეჭდვა

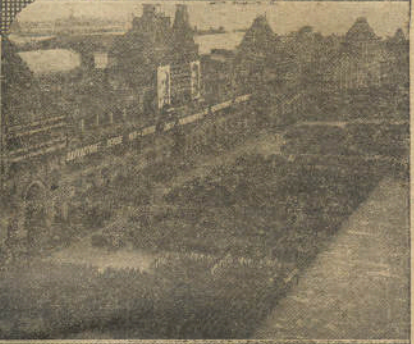

ამხ. სტალინი, მოლოტოვი, კალინინი, ენუქიძე და სხვ. ტრიბუნაზე ძაჯოლეიხთან.
სამხედრო რევოლუციონურ საბჭოს წევრები იღებენ აღლუმს.
შეიარაღებულ მუშათა პოლკი აღლუმზე.
სამხედრო ნაწილები წითელ მოედანზე.

რიონჰესი ამუშავების წინ

რიონჰესის ეგებრის საერთო სურათი

№ 9
1933 წ.
15 მაისი

ოკრკვირეული მასიური სამხატვრო პოლიტიკური ჟურნალი
გაზ. „კომუნისტი“-ს გამოცემა

ფრონტი

რედაქცია: წულუკიძის ქ. № 2
რედაქტორის და რედაქციის მდივნის ნახვა
შეიძლება 12-დან 2 საათამდე

ფრ. ნარიკაშვილი

„ნინოშვილი“*)

მეღორნიერდა მზე და ქარბუქი
ჩადგა, გავრცელდა თეთრი ტაროსი,
იყო აპრილის თვე და მსუბუქი
ბუნებას ეცვა ტანისამოსი.

ცოფდა ხეებს თეთრი პიირი,
გზებზე პიირი ეყარა,
იყო ლამაზი და მერე, როგორ
ამწვანებული ქვეყანა..

ვით პიიროვან კახაში ვოგო
ფეხებ შიშველი და მხიარული,
იყო ლამაზი და მერე როგორ
გზები ტყემლებით გადაფარული.

მდინარეებში ცა ისისფერი
და ხიდე ხიდს ეკიდა, სადაც
სფერისებური ლაჟვარდი ფსკერი
როგორც ბუეების სოოთი სადა

გადაეხატა სუფთა წყალს პირქვე
ვით მოჩეჩენება სინამდვილისა —
სად წყალქვეშ მწვანე სანაპიროებს
აშრიალებდა სიო ფიფისა.

წყალქვეშ ეკიდა აპრილის მთვარე
ლაჟვარდი ცა და სიფრიქ ტროსსა...
ხალისიანი, სუფთა და მწვანე
ბუნებას ეცვა ტანისამოსი.

გარბიხარ, ვიღარ გაჩერებს შინვე
ქვეყანა მწვანით გადაბურული
აპოლის ზღვაში შებიხრულ თრინ-
ველ-ი
მოაქეთ ჯაბეკის გრძნობა -სოფრიერი.

სიმწვანის ზღვაში ეხლა ასეა
ცოცხლობ „ბუნების
ბალკონ“-ში
კარგი ამინდიც კაცის ხასიათს
ცელის თავისებურ მიმართულებით:

ილვიძებს გრძნობა განუკურნელი
რომ ასე ჩქარა ქრებიან წლები,
დაიელის ძარღვებს მწვანე სურნელი
გზეთის ათას აპრილს ვერ დაესწრები.

რა გიხარია ცოცხალი რომ ხარ...
და სიხარულის გამოთქმა გიჭირს
სიმწვანის ზღვაში ჩაფლული რომ
ხარ.
რომ გაქეს აზრიან ცხოვრების ნიჭი...

მაგრამ ძმიმეა გლეხკაცის ბარგი.
შრომობს, ოფლის ღვარ შეეშრობე-
ლი.
ჩვენ ვამბობთ იყო ნახი და კარგი
აპრილი მწვანე ფერის მშობელი.

მსუყე მუნებამ ენების რომანი
ქვეყანაზე მწვანე ფერით მოფინა;
იყო ისეთი პიიროვანი
აპრილი როგორც ძველად ყოფილა,

ყოველ წელიწადს აპრილის თვე
რომ გაბეზოძეელ სიხარულს იწვევს,
მოვა მერცხლებით და სიცილითვე
თითქო ცხოვრებას თავიდან იწყებ...

იწყებ და გიკვირს ასე რად არი,
გულს რა ეამა, რა გაუხარდა...
ზარის ხმასავით კრიალებს დარი
და სუნთქავ, სუნთქავ სიმწვანეს ხარ-
ბად.

ამაღლებული ადგილი — სადაც
დგახარ და ხედავ: აქა იქ დგანან
ტყემლები, კაბა აცვიათ სადა
თეთრი და ლამაზ ქალწულებს გეგ-
ნაო.

თითქო მათ ვალი აქვთ დანაკისრი
სიმწვანის ზღვაზე იყარონ ჯაერი,
დგანან ვით თეთრი გამოთაკლისი
რომ დაიმონონ ყოველი მგზაური.

მაღალ ადგილზე იდგა ჭადარი
და ჩრდილოც იყო ჭადარის ტოლა,
რომელსაც სძულდა მეა გზის ღადა-
ური
ქვეშ არხეინად შეეძლო წოლა.

ჭადარს ეკიდა არტელის ზარი,
ჭადარი მწვანე ზღვაში ღელავდა,
შტოებ ქვეშ მოლზე იჯდა ლაზარე
და ყალიონის თიხას ზელავდა.

იყო ზარმაცი და ქონდა ღონე,
სამინდის ნაცვლად ჭორის მთესავი
იყო ცნობილი მეყალიონე
მუდამ მოლაყბე და გამლეწავი.

იყო ღარიბი ცოლშვილიანი,
სურდა ვაძლოსა და შრომა სძულდა,
ენა ლაზათი და ხანტი მუდამ
იყო ზღაპრების და ძილის გუდა...

ჭადარის ზიდან არტელის ველი
ბორის ძირამდი იყო ბაღვდილი,
სად მარილიან ოფლისგან სველი
ადგნენ გლეხები დაწყებულ დილით

ზოგან ხვეულად და ზოგან ცალად
მათ სდევდა უკან მთიელ ჩრდილი....
ებრძოდა მიდორს კუნთების ალა
ღონით მდიდარი და გამოკდილი.

შოლტს გუთნის დედა ჭაკან-ქაქანით
ყეკარებს ბურგზე გადაუვლიდა...
„ძმებო ხარებო! გასწით ჭაკანი
და გამახარეთ სიერთგულითა.

„ბელტი თუ ბელტზე „ბადაწვინა“
ძიწეკვს, ეფმიმს და თვალებს ნაბაეს,
ძმა იყო, ჩემი ყოფილი წინად
ეხლა „ნინოშვილს“ ეყუთვნის ლაბა.

ადამიანის სახელი ერქვა
ხარებს და ენდა ოღელი ზიდონ...
დაიწვა ძმიმედ მოოოწყენელ ერქვანს
ოფლიანი და ჭაღარა სიდო.

იმავე მინდორზე ტრაქტორი გუთნით
ხნავდა ნიადაგს, და თბრიდა ძელქვას
ალეკეედა ყამირს ფოლადის კუნთი
და „ბუსკა“ ზედმეტ სახელად ერქვა.

(ბუსკა უსულო და საკვირველი
ნახეს დიდებმაც და პატარებმა...
არტელი იყო თემში პირველი
და „ნინოშვილის“ გვარს ატარებდა).

მოვიდა გლეხი... და რქები ხარებს
ქონდა მორთული წითელი დროშით,
თქვა „მოვედ, თქვენთან და გამახა-
რეთ
ნიადაგიდან ყორღანებს რო შლით.

„რადგან სოფელმა ასე ინება
კერძო, კოლექტივს იქნებ არ სწყინ-
დეს,
ვერ გადუდგები ხალხის დინებას,
თქვენთან ეიხარო და თქვენთან მოა-
ყვდე!..

„ცოლი შეიქმნა ჩემი მგზნებელი —
სად სხვაა იქ შენ გადიბარეო.
თუ არტელშია მთელი სოფელი —
წადი, თვალთაგან დამეკარგეო...

„ამდენ ხანს ფიქრმა დამაგვიანა...
ჩემი ხარები: გაბოლშვეიკა
და კოლექტივში პატრონიანად
ბოლოს და ბოლოს მაინც შეეიდა.

შესძახა ხარებს „გასწით ოღელი“!...
შოლტმა ყეკარის ბურგი არ ინდო,
ძან ერქვანს მაგრად ბასჭიდა ბელი
და შეებრძოლა ძარღვიან მინდორს.

მზემ დაიკვეა ლეკური ცის ფსკერი
და ღვიოდა უხვად სხივების ლადარს;
ეიტო მანქანამ მწვანე ხოვის ფერი
გაჭრა და ეცემ მოადგა ჭადარს.

მაშინ ეძინა ლაზარეს ჩრდილ ქვეშ...
იქნებ ეზმანა დევები მკაცრი....
წამოდგა ზანტად და... იდგა იქვე
მდივანთან ერთად „მდივნის კაცი“..

*) ერთი თვით პოეტისგან.

(წიგნიდან: „რიონის ენერგია")

...მეორე უბნის სამეშოიები ჯერ არ-ტია საფირნის სასაფლაოს. სასაფლაოს მოეწინა მიწურთალში გაშენებული ხეხვნ-ბულ უბნის მეშა-მოსამსახურეების ბარაკი და იარაღების შესაკეთებელი სახელოსნო-ში აქვე გეგეგრენს და ადიდებს სამეშოიების შესაძლებლობის ცხენების ძალთა შე-მკრავი ელექტროსადგური. ქალაქის ბაარეზე მოწყობილია მოცარი ოგი სამეშვდ-ლებისა და სამეშველოების გრადებლებ-დან ელავენ ბელსაწყოები და აკეთებლებენ ლნი ფეანტებიან წინ წინწყლებითა და ნა-ვეტრატებით. დაიკვთამეოებული და და-ეუძლეტრებული იარაღები დაყრილია სამეშ-ველოების წინ ულიან და ელიან გრადებლ-ბზე მკურნალობას.

ეშოოია და საქმიანი მიმოსელა.

(ეოეტლებეიეთ სდგას რამოდენიმე ორთ-ბიელი, კიეელთ მოქმა, ხრეშით დატვი-ნოეული სამარეო მატარებელი და რამოდე-ნიე წუთის შემდეგ დაცლილი ხეენნთ და ...ალიოიეე უბოოენეეს სალოჩოის ტყის ფეეეიოოეს. ეეშების ბინაზე ეუმიაოოენიდან ეეეეენ წყალწითელას ბარაბეეი ბეეეენბეეეი და ეეეეენ ქალაქეენ სისეეეე

ოლმა ზოვაბის ლაშქარს თაეის ლიტაკების ბინოსტატელადაო მეშობაში წამოიწეკეა ოლ ეკონში ტყიბულის მაღარიოენში გამოთანგელი ხრესილეფი ირა ოსოოლაეე. ...ოლეელ ბანაში დაჯილდოებულია და ეფ-...ოლ ზამოვაკელის ელექტრომეზეკალო ...ბი ბაკალეზრანეფელი გორელ ნიკო-...ლაზ ტატიშვილს... საღორიის ტყეში ირონის ...ბინმეტალურ „ძრენგლერზე" გმირობის ...ბაკალ დაეშალურეკია სკენეფის მოეზიდან ...ეკალეოოوو

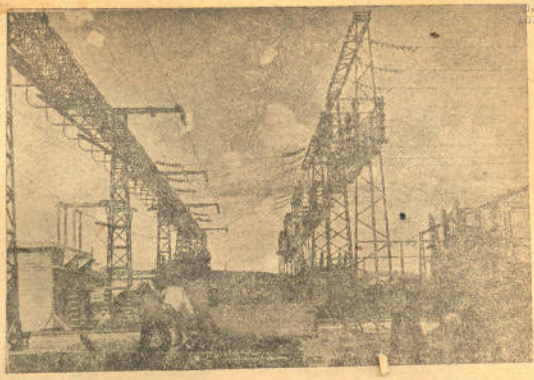

რიონჰესის ქვესადგური

ნაკეთობების ბურღოობაში და ბოეგების შეშეშეფეფელ მოქმა ხელოობაზე. 1927 წელილი გალეშეეფეთ ეფილეკ ირმიანი და ეფილეკ ირმია ბოსეოს სალკეთესო სამეფალეფელეფ ...ოლ ...ეკალ ...ეფ ...ეკ ...ეფ ...ეკ ...ეფ ...ეკ

— სად გაგიგია ამდენი ხანი როონდა... ეკითხება ობოლაძე...

— ხო კაცო, სადა ხარ ამდენი ხანი? უმიტებენ ჯაგუფის მოწინავე მუშა.

— ბამეტი არ მოიტანა ინ კაკმა მე ხომ ვერ გვიკამპანიი ცხენის მაგიერი.

— მარადილა ამბობ ახლა შენ? იძახის ზემოთ შემოშველდარი მოხეული.

მოხეული ქვეშოდან აწევდინის ხრეშით სავსე ეეიდრონს... ის ღაბულოსაზ ბლოკის საშუალებით ვიდრის და ამეტრებენს ზემო ხაწილს გვარაბისას. მარტალორა წელში მოჩარილი დაკოკავეს ზემოთ და ეანიეზეს ელეკტრონს შუქით ამოსაბეტონებელ ბეტონტანეს.

— რამდენი ხანია აკ მუშაობ — ეკითხება ბასილიანა მოხეულს: სამოკეს იჭვები...

— არა, ორმოცდა ჩეიდმეტის ივნენები...

— დიდი ხანია აკ მუშაობ?...

— ოთხი წელიწადია...

— წინეთ სად მუშაობდი?

— ორმოცი წელიწადი რაინის გზაზი ემუშაობდი.

— რა გვიჩვენ ბრძანებენი.

— ტუფანელიე გიბლავარ... და ბაკარელებს მუშაობას უკმაყოფილოდ.

— ნამეფილოთ რამდენი წელის იჭვები... კიდევ ეკითხება ბასილიანა...

— რას ჩამაკიდეი ბიძია! არა ვარ საშოკელია... რა გინდა? მინდე და მინდე სამუშაოს ულიდ დამაჯერებენი თავი. შეიძლია ეკეი მუშაობა...

ჩვენი ბანყოლი შეკოთა. სრულიად არ მოელოდა ასეთ პასუხს. მოხეულს ეგონა, ეხლე შემამოწმოს და ზეოთაბა ეუნარ მოალებელია რიცხვში ულდა გადამიჩაჩოსო...

ობოლაძემ ბაიკეო ჩვენი ეინაობა დაშმეიდეოლმა მოხეულმა მუშაობა განადარეო.

ქვეშოთაკე ამოსაშენებელი მუშაობა შიდნარეობდა. რამოდენიმე მუშა ხანრმა ყრიდა ბეტონს ლიბუზე. შემდეგ ხეშტაკ ტკაბნილ ფიცარლელ ფაიტებით და ამბარებდე კიდლეს ბეტონს სიმტკიცეოთა.

მუშებს რიცხეი ორმოცამდეი აღწევდა. „ამდე" გაჩხენეთ რადგან ეს რიცხეი მაარი არ არის. მუშა ხელი ვგრაბაშენ ხან მეტია და ხან ნაკლები. მუშა ხელს სინკალოლეულ მუშაობას საერთო მიმდინარეობას ეანინი დიდი კეკლი... რუსები უმთავრესად ციეგბამ შეაეზეთა. მარალილი მშენებლ. ხელამლილ. ქინაკენთი საკმაო ბაგეულთა ბაკრი და ხალხი, მაგრამ რუსები და ეკარინელეული ქინაკენთა ბაკრანიან და ციგების კრეფაზეკლში ცვეიიან. ჩვენები ეფერო ულლებენ სამუშაოესა და მდებარეობასა... ციგაბ-ცხელე ბის წინაშე ქუთს არ ინრიან და სამეშოოე ბსაკ უმკლავდებიბიან.

ვგრაბაშენ მიმდგომე მუშების უმრაველესობა გამოხარშულია ციგების ხაშშში და ბამოელილი აქვს მაღარიებისა და ვგრაბანია გამოთხრის სიმტკიცეები. ერთ ნაწილს ტეკიბულის მალარიებს გამოელილები თან ახლავს და როიმშენებლობის ვგრაბანის გაბარა ტკიტელის ნაბუნრის ამოლეზასთან შეფარაბეთ ეფერო ადგილი ფასაბეკია.

აკ არიან ლეეზრეტელი და ზემო ამერელი კოლმეურნეები და გლეხები.

ლეზრეტელებმა ვგრაბანეს ეკალეკანი მეშლობა შეიიეფსეს. ბარიტის ძიებანი. ლოსკარში ბარიტის ამოსაღები მალარიები თვით ბლეხებმა, მიერ ანის ბეთხოლილი. მე მეორეა შემოსეეეა დამეთვალეიერებინა ლოკარის და წოფანის მალარიები. როგორც მოგეხსენებათ ბარიტი ბთაში ნაპოვნები არის, ანბეული და მიღებული აქეს ელიანსიური ფორმა. ბარიტი ხან ეკრტალეურად ალიმა რთეეი ბთის სიღრმეში და ხან კიდეე ორიზონტალურად გაწეკეს შიგნით. 15—20 წლის წინათ კერძო მრეწველის დაეკეთილი ბლეეეზეს ბალაკუთხრილი ბოეები და უტმენიათ ბარიტის ბანაკები. ზოგიერთი ეს ძალარიები ლღესაც მოქმედობენ, მალარიოები ეიწროა და ორი კაცი ძლივს ბეეტეკეა. შიგნით, მალარის ზეეა კიდეკი დაბლია და მოგზეაეეეეა მიდიან მოხორილები და მოწოდაეეს მიაქეს ფანარი გზისა და მოკეკლილ ბაკანაბეებლად. მალარო ერთ ადგილას ამმოკეკილია ეეკრეთი და ბოკეკების კიბით ეეკრთდება ქვეშ სართულის მალაროს. ხოლო ერთ ქვეშ სართულში მალაროს გაგზავნასლა ეარა აქეს და ძნელია ბარიტის მაღარიებში მეშობა ბალრთი ეზოსეეი, ბარიტს ძალე მალარიებთან შედარებთ რიონნის ბეკიანი თეატრის დეკორანია ეკლერტრიფიკაციებელ და გაეეკეოლებელეულ ინარიეეთან ბაბოსანარეეი.

ამეგეარათ სამეშოებზე შეეჯიბრენ ერთმანეთს სამ ნაკეთზე დაეწყობილი ბრიგადეეი. ბრიგადების ამოკეთა ეეო თავის ნაკეეთის ტარზე შეკარეულა და ნამეშეკარის ხარისხეურეულთან მაღალ დონეზე ეაკეთა. ეს ნიშნავდა ბკირანის ეერთეულთან ამოშენრნდა და გამოზომილ სიგრეკეს ზეტკედა ამოკეკეთას. ობოლაძის ბრიგადამ დანიშნულ დროზე უფრო ადრე შეასრულა თავისი ბეგმა. კეთეეილია ნაკეეთის სამეშოო სპეციბზე ადრე დამაჯერა და ორიეე ბრიგადა გადაეშორა ეა საკეთარ საზეგრაბეს და შეეჩიენ ბრიგადების სამეშოოებში მიიღო მონაწილეობა ალმოსაფეეთინო ეესტრაბა ჭლეკაძის ბრიგადას და დასაკეეეეთის ბრიგადასაკე მოეთაკეა სამეშოოს; მიეტანილი. ამბოდან გადაეაეა რაა ბეგმის და დაეკალეფაბეეეი ეაეა მიაეეკეკეი.

ბრიგადამ მიიღო რაინის პარტ. კომიტეტისაგან სტალინის სურათი, რომელიც კიდია ბოიგადის სამეკითხელოოში და აწერია" ობოლაძის დამეკეკილ ბრიგადას ს

ვ. ვ. ვოროვსკი

1932 წ. 10 მაისს თეთრგვარდიელ მკვლელების კონერატის ტყვიამ განგრძარა **ლენინის** გვარეული ერთ-ერთი სახელოვანი წარმომადგენელი-ალექსანდრ **ვაცლავ ვაცლავის ძე ვოროვსკი.**

ვოროვსკის, სახელს, უფერო იქნებენ, რომ. ბოლოს სახელს ერთ-ერთად პირველი სამეფოთა დიპლომატებს, რომელიც შეიქმა თეთრეგვარდელთა ტერორის მსხვერპლი და გაკეთებით ნაცვლად ლენინის მას, როგორც ერთ-ერთ ოფიციალურ ბოლშევიკურ-ეპიზოლიკა სტა და ლიტერატურულ კრიტიკოს.

მაგრამ ვ. ვოროვსკი ორსაფოს არ ყო ფილა „ფეოლი", რომელიც სხვათა შორის სწერს ამისათვის, რომ მკითხველნა სხვათა-შორის წაიკითხონ, ეს არ არის უბრალო ლიტერატურის შეფასებული ადამანი, რომელსაც სურს მოგვეცეს ერთი თავისი მსჯელობათაგანი, ეს არის ანა სწრაფლილი პირი, რომლისთვისაც, შეგალითად პროფ. ბერ-ეროვეს მსგავსად (მისი „ეროვეს-ბერ-ეროვეს" ლიტერატურა იგივეა, რაც ყველაფერი ბოტანიკოსებისათვის, ყველაზე, რომლებსაც ის ამბობს და ინაწილებს, სხვადასხვა რიგებიანია) ამბედავი.

ვოროვსკი—ეს არის ლეგზნებული პოლიტიკური მოღვაწე და მეგზარალი. თავის ლიტერატურულ მეშობოს და კერძოთ თავის კრიტიკულ წერილებს ის უყურებს, როგორც თავის საზოგადოებრივი-პოლიტიკურ მოღვაწეობის ანსაბანი ფლეშებსა" (ა. ვ. ლუნაჩარსკი).

მთელი თავისი ცხოვრება მან შესწორა პროლეტარიატს, ახალგაზრდობას დღეგანმ ის უკვალმრდება პროლეტარიატიდან ოფიციალურ ბოძოობას და შემდეგში ვ. ი. ლენინთან ახლო კავშირში და მისი ხელმძღვანელობა ხდება ლენინელ-ბოლშევიკთა. მეორე პარტიული ყრილობის შემდეგ ვ. ვოროვსკი გადაწერთ და ეფიციალურო ფლიბა ლენინის მბარეზე და მონაწილეობას" იღებს „ყაბარ"-ში. ამ ფლიდან ის თავგადადებით ანრეულს პარტიულ ფაფალებებს არა მარტო სალიტერატურო მუშაობას, არა მეგ პარტიულთ საორგანიზაციო მუშაობის დარგში 1904 წ. ლენინის ფაფალებთან მიეშვა ბაკუ-ში. ოფიციალნ მუშაობის ორგანიზაციაა ნა და ბოლშევიკური პოზიციების გასამაგრებლად სპრინთ-ოფისებში, ბოლშევიკთა ძალების ფორმაციათან ერთად ის ეწევა ფა რია ლიტერატურულ მოღვაწეობას, ეშმეტებს ბრძოლის „ბოსნეზენი 30-ე ყრილობის შესახებ" და სხვ. მისი ინიციატიით ბელეოგანელთან ეწყობა სამზეთოდ, პარტიული კომიტეტების კონფერენციაა. 1904 წ. ოქტ. ფაფალაში, ბოლშევიკური პარტიული ცენტრის დადგენილებით, შეფდგარი ბრძოლა მენშევიკებთან ლიტერატურულ ორგანეზე, ლენინი ეფილ-ეფაფალებს ვოროვსკის, რომელსაც ანდობენ ისეთ საპასუხისგებლო დავალებებს, როგორიც არის მოლაპარაკება ფაფალთან, ბეზეტალან, ოთხ ლიტერატურულ-ბეჭდვითან. 1905 წ. ოქტომერი თანამშრომლობა ბოლშევიკური „ეპარიოდ"-ში, მონაწილეობა შეკრებ პარტიული ყრილობის ორგანიზაციაა და მაგ. მუშაობაში. იმავე წელს ვოროვსკი ითის „ეპარიოდ"-ის ნაცვლად გამოსული „პროლეტარი"-ს ერთ-ერთი რედაქტორი და ეფილ-ეფალ თანამშრომელი. 1906 წ. გაზაფხულზე მონაწილეობა ტტოკ ჰოლმის ყრილობაზე. იმავე წლის ივლისში —მიმაწერილი პოლონეთის და ლიტვის სოციალ-დემოკრატიის მე-5 ყრილობაზე, სადაც მისი გამოსვლები მენშევიკების წინააღმდეგ ეფილ-ეფალ ბოლშევიკებს ანდობენ ფეფალებებს. 1907 წ. რეფერეფაციორ მუ შაობა ოფილაში, რომელიც გაძლეულა 1912 წ. ხაფხულამდე. გადასასლება ვოლოგდაში, სადაც მუშაობს ოფიციალ ინ ეფილ ინ. ბ. ნაგორნაში. რეფერეფაციორ და ლიტერატურულ მუშაობას, თეფერეფაციორ

ციია მას ეუწერეს სტოკჰოლმში 1917 წ. აპრილში **ლენინი,** რომელიც სტოკჰოლმში გავლით რუსეთში მიეგზავნებოდა, წინადადებას აძლევენ ვოროვსკის შეეფდეს ბოლშევიკების ცენტრ, „ეფიციალ ეუსოფოთ ბიუროში. ამ. გაბეკეს ცნობით, ვ. ვოროვსკი ამ დროს ეფიციალ დამნაზეს ეუწევდა პარტიის თავისი ფართო ნაცნობობისა და დაფარულ ეფილ ეფალ ეუსოფოთ. ივლისს ამბების შემდეგ ეუსოფოთ ბიური ეუშალეს გეკტოგრაფეს დამბეფილ ბიულეტენებს „Rucsischen Revolüüon"-ბოლშევიკ. ეფალ ეფალ ეფალ

ნოთ, ეიგრამ. აქ, თუ სურვილი იქნება, ჩვენ შეგვიძლია ეს ენნთ, პოლიტიკური და პარტიული ორგანიზაციის განვითარება ჩვენ არ გვიანტერესებს. ჩვენ შეგვიძლია ერთი ყველაფრის შეფასება, კომერციული თვალსაზრისით, ჩვენთვის ძნიშვნელობა აქვს ფაქტებს, თქვენ ფაქტიური და გამოცდილი ხალხი ხართ. ჩვენ გაძლევთ თქვენ დაწყების საშალებლობას. გაიკეთეთ თუნდაც ერთი საქმე—ჩვენი კოელიტი თქვენთვის, იმ წამსვე გაიხსნება შემდეგში მეშობისათვის, იმდამდე ტანდეს კონცერენციასთან დაკავშირებით ჩვენ მოგეცი — ამ საკმისათვა ჯერ-ჯერობით გადადეთეთ 70-80 ათასი ფუნტი **იმ პირობით, რომ ეს ფულები და ბარიგება უშუალოდ ტერორისტულ საქმიანობაზე".**

რასაკვირველია, ეაჭრობა ფიდბანს არ გაგრძელებულა. საერთაკოი საქმეები ისაიერბდა ბალანინ ნობელის „კომერციულ შეხვედრებებს".

— ჩვენი ფული, თქვენი მარაგები.

— ჩვენი მარაგები, თქვენი ფული.

შეთანხმება განმტკიცებულ იქნა მეგობრული „ნალეთით". ეტერების ტერორისტმა ორმხეულ ოდესლაც ნადირობდა ნობელების, ლენინოზოვების, თავად ბელოსელსკი-ბელოზერსკეთა სათავანებულ მეფის მინისტრებზე და მის ახეა მოხელეებზე, იცოდა პროლეტარიელ სახელმწიფოს საუკეთესო წარმომადგენლების მკვლელობა. მაგრამ ნობელი არ ყოფილა მისი პირველი დამკვეთი. სამოქალაქო ომის მსკენერების, ლრო საფრანგეთის ელჩის ნულანსის და მოკავშირეთა საქმეთო მისიებისაგან მიღებულ ფულებია საერთაკოი აუწყებენ, იარაღლდენ-ში და რიგაში, ტერორისტელ აქტებს ლენინის წინააღმდეგ, გადადის ერანგელთან, შემდეგ კოლჩასთან, ებმარება ბალტიკის, ოდესა-ფოთლორეთის, ზაგან შემდეგაც არ ცხრება და ბოლოსთან, ტერიტორიაზე აწყობს, შეიარაღებულ ბანდებს, ომიმენტ თავს ეკმენან საბჭოთა ტერიტორიას.

ამ ტომ ნობელის სიტყვები „თქვენ აქტიური და გამოცდილი ხალხი ხართო" სრულიანი არ ყოფილა ეზიანი ქმთანაური, ტერორისტმა საქმეთან დაიმსახურა ეს შეგება თეთრგვარდიელ ემიგრანტების ბოროტი ენთ-ენი აქტიურ წარმომადგენელისაგან.

ნობელთან თანხმობის შემდეგ საერთაკოი კავშირ, ამბის ინგლისის, ჯარშეთა ცენტრალ „ინტელიგენციის სერვის"-ის აგენტთან ერდნი რეილსთან, რომელიც ცნობილია თავისი ჯარშეური მოღალეობით საბჭოთა კავშირში, **იწვევს ტერორისტებს** ეარშეიდან და თეთრგვარდიელ ელემენტებთან ერთად მიეგზავნება ბერლინში, სადაც ჩერდება ცნობილ თეთრგვარდიელ ოფიცერთან, შემდეგში ყალბი „საბჭოთა" დოკუმენტებია დამზადების ორგანიზატორთან. შემდეგ ეს ნა რეკომენდერები, ჯარეები წვეტიანი ბალეთი, რომლებშიც მოთავსებული იყო „ბარეკი" ძლიერ მოქმედი შხამით, ნაშორეი იქნ საბჭოთა დელეგაციის წევრთა სურათებ. მაგრამ მთელ რიგ მიზეზებსა, გამო საერთაკოთა ვერ შესძლო თავისი ტერორისტული აქტის განხორციელება და ხელეარიეთ და ბოლოდ პარიზში.

1923 წ. **საბჭოთა** კავშირ, მეორეგვალეულმა მტრებმა ანდა სკადეს ანიორაზოოვანი მოქმარეთ დიპლომატიან **საბჭოთა** მოგერობა.

1923 წ. 8 მაის, ინგლისის საგარეო საქმეთა მინისტრმა **ლორდ ნინმა** ოფიციალური ნოტით მიმართა საბჭოთა მოგერობას. ლორდ ნინის ულტიმატუმში, სოვნალი იყო ყველა ანტი საბჭოთა ელემენტებისა და თეთრგვარდიელთა ბანდებისათვის, ჯარეე-ფუნეტეტიან კონტრარევოლიუციამ გაიხადა საშინელი ანტი-საბჭოთა აგიტაცია. შეიეკოიაში ლოზა ნინ, ლორდ ლორენციაზე ჩასული ამბ. ... ...

როგორ იქერეპეოდა „არსენა მარაბდელი“

მიხეილ ჯავახიშვილი

1925 წლის დასაწყისს მე და ჩემ. მეგობრებს საუბარი გვქონდა ყანალებზე—გავარდნილებზე. ბევრი რამე ვეთანხმეთ ერთმანეთს. ჩემი ყურადღება ერთმა რამემ დაიპყრო: ჩვენს ტყეებში ბევრ გავარდნილს უყია და ზოგ მათგანს არსენაზე უფრო დიდი საქმენი საგმირონი ჩადუდნია, მტერიც მრავლად დაუხოცავთ, უფრო მეტიც დაურბევიათ, მაგრამ ოძელაშვილის გარდა თითქმის ყველას სახელი მოკვდა, მინელდა. არსენა კი უწინდებურად ღვიოდა და ცოცხლობდა.

ნათქვამია, ჯერ არც ერთ მეფეს, პოეტისთვის უკადაეკა არ მიუნიჭებია, პოეტებს კი ბევრი გვირგვინისახი და უგვირგვინოც უკადაეკადუკვათო, ეს მართალია, მაგრამ დაუჯერებელია, რომ „არტო „არსენა ლეკს“ შესძლებოდა ამოდენა ხანს ეცოცხლებინა „მარაბდელი ბიჭი“. ცხადია, რომ არსენამ დიდი ზნეობრივი ძალის წყალობით მოიპოვა სახელი. მას სისხლით არ მოუპოვებია ვაკეკაცობა. სხვა მის მაგიერ ფაქიზად ბოდბისხველს „ბილეთი“ დაჭდეულდა, მარაბდელმა კი ზეკაცური სულგრძელობა გამოიჩინა და უპატიებელი დანაშაული აპატივა. ვაკეკაცობის კულტი და ერთგვარი სულიერი „კეთილშობილება“—აი რამ მომცა ოძელაშვილის ხასიათის გასაღები.

მეორე მხრივ არსენას დროშაზე პრიმატიკეთ და ულალიანესი სოციალური სიმართლე ეყარა—„ამდენ დარს ირთვეს, ოარაბს აძლევენ“ ღმერთო, როგორ წაიხდენსა!“ ამ ორ მიეზეზე წარმოიშვა და დაკვიდრდა ოძელაშვილის უკადაეკება და ამასვე გამოჰკვეთა მისი ტიპიც.

ერთი ეროვანი მოელენა არსებობს: შემოქმედები ძალიან ხშირად ხდებენ ამა თუ იმ სოციალურ-ფსიქოლოგიურ ტიპს. მაგრამ მხატვრის თვალით ვერ ხედავ მას. იცი, რომ იგი არსებობს, მაგრამ იგი ბუნდოვანია, სუბიექტიური. მერმე უცებ თვალს გაახელ და ეს ტიპი თუ მოელენა ნათლად აგებულება თვალწინ. ოდესღაც „არსენას ლეკსი“ მეც ზეპირად ვიცოდი, მაგრამ თვითონ ოიუნაკ და მისი თანელისერი გაანალიზების მიზეზიც ეხლანდა ამეზოტა თვალწინ და ის ამ დღიდან ამ თემას ოორეკ ხელით დაეკვნდი.

დაეკვნდი და ერთი წლის შემდეგ (1926) „არსენა მარაბდელის“ პირველი თავი დაებეჭდე „ცნობიერ“ დაიბეჭდე და მაშინვე შეეწყალეს. ამიტომ შეეწყალეს, რომ მოგროვებული მასალა საკმარისი არ აღმოჩნდა. საერთოდ ჩვენი ისტორია ჯერ სისტემატურად არ არის დალაგებული, ხოლო XII-19 საუკუნის ისტორია სულაც არ დაწერილა. ამიტომ იძულებული გაეხდი ამ თვითონ ნვე ეშემესოულებინა ჩემთვის ეს უმადური შრომა. ეწეალლბდი კაკკასიის ამბროიაიდელ ისტორიას, ადმინისტრატიული წყობილებას, ბატონყმობას, ეტნოგრაფიას, სალხურ პოეზიას, ლექსიკას, გრამატიკას, ეკონომიკას, ისტორიულ გეოგრაფიას, ომმქმედ პირთა ბიოგრაფიას, გენეალოგიას, იმ ეპოქის (საერთო სტილს და ამგვარ მსგეალმასნა და წეოლილმასაც. რომანისტმა ათასი რამე სჭირდება და მეც მჭირდება ზოგიერთი ბოტანიკური, ზოოლოგიური, ჩაკვა-დახურვისა და ამგვარი ცნობების მოგროვება. ამისთვის საჭირო იყო მრავალი დაბეჭდილი მასალის წაკითხვის გარდა მეზეუმები ს და ხელნაწერების ვაზხოვა, ზოგიერთ სოფელში მისვლა, კორესპონდენტების შოვნა და ზეპირგადმოცემათა მოგროვება. ამ საქმეს კიდევ ოთხიოდე წელიწადს მოვუნდი და ბოლოს 1929 წელს საკმაზზე მეტი მასალა დამიგროვდა და რომანის წერაც განვაახლე.

საკმაო მასალა მკვიდრი საძირკველია ამ მწერლისთვის, ვინც თავის რომანს ან მოთხრობას უმთავრესად ფაქტებზე აშენებს, ხოლო „საკმაოზე მეტი“ იმიტომ სჯობია საკმარისს, რომ ზეს მფლობელს გამოეცალეკეთ არჩევანი ეძნება. მარტო აგეოთი და ფიცოთი სასახლე ვერ აშენდება. ამ მხრივ მე უხეად ვიყავი დატვირთული და არა ვნანობ იმის გამო, რომ მრავალი ზედმეტი მასალა დამრჩა გამოუყენებელი და მის მოგროვებაზე უამრავი ზედმეტი ენერო და ენერგია დამეხარჯა. მაგ.: რუსეთიდან ჩამოტანილია 28 ხელნაწერი ტომი 1832 წლის შეთქმულების შესახებ ყველაზე ადრე მე წავიკითხე (ამის გარდა ჩვენს არქივშიც იინახებოდა 8-9 ტომი), მაგრამ თითქმის ვერაფერი ვერ გამოვიყენე, და რაც გამოვიყენე, ის ადრეც ვიცოდი.

მასალების შეგროვების დროს თანდათან ეწერები ფაბოლის, სუეტეტის, ტიპაციისა და კომპოზიციის გეგმას, მაგრამ ეხლაც უწინდელი ამბავი დამემართა: დაწერილი გეგმა გაკეკრა და ხელთ ჩონჩხია შემრჩა. რუსეთ-სპარსეთისა და რუსეთ-ოსმალეთის ომი, შეთქმულება და არსენას „თავგადასავალ—აი ის გზა საძირკველი, რომელზედაც შენდებოდა რომანი. მე საერთოდ წინასწარ შედგენილ გეგმას უმალვე ვალალატობ, ვინაიდან წერის დროს ახალი გეგმა იქმნის „თავისთავად“, ხოლო ძველი გეგმისა მხოლოდ ზოგი ელემენტი და ეპიზოდი რჩება. მიუხედავად ამისა წინადაწინეე ეწერდი ერთი-ორი თავის გეგმას და საამისო მასალასაც წინასწარ ვამზადებდი. საწერი მაგიდა და მისი ცხრა უჯრაც მუდამ სავსე იყო საჭირო მასალით. აქვე ეწყო რეფუელები წარწერითა: ლექსიკა, ანდაზები — ზნეჩვეულებანი—ისტორია — ეკონომიკა და სხ. მადა ჭამაში მოდისო. წერის დროს მოავალი ახალი წვრილმანი იბადებოდა. ამას ცალკე ფურცლებზე ჩავიწერდი და საჭირო ცნობებს ისევ გარეთ დავეძებდი. მაგრამ ,ჯერ ,თავი დავანებოთ წერის ტეხნიკას.

ტიპების უმრავლესობა სინამდვილიდან ამოვიღე. არსენას პროტოტიპად ჩემი ბიძაშვილი ბაგრატ ბურნაძე მყავდა, ლეთისაკაო პაპაჩეინი ანდრო ბურნაძეა, დალი ,ბასანი ბავშობაში მინახავს, მაგდანაც ერთ ჩემს მახლობელს მივახსენებს; ხაალი ბორჩალელი თავადი ივანე მელიქაშვილია, მისი მზარეული იმერელი სანდრო—სეკასტი ლაცაბაძეა, როსტომს, სულხანსა და ზოგს წინამდგომს მომქმედ პირსაც თავთავიანთი პროტოტიპი გავიწინე და არც შეგმცდარვარ, რადგან ცოცხალი ნატურა მუდამ სჯობია ნაძალადევად მოგონილს.

ყოველი ისტორიული პიროვნებაც და ამბავიც ერთსადაიმავე დროს

კიდეც ეხმარება ავტორს და ამავე დროს მის ფრთებს ლოდეთითაც აწევება. რამდენადაც უფრო ზუსტად და მკაფიოდ აუსახიათ ისტორიაში ესა თუ ის ამბავი და პიროვნება, იმდენად უფრო ძნელია მისი გარდაქმნა და მხატვრული ასახვა. ოფელაშვილი არსებობდა, ეს უდავო ფაქტია, მაგრამ ის ამავე დროს ხალხმა საოცარი ლეგენდარული სამოსელით შემოსა და ამან ამოცანის გადაჭრა გამიადვილა.

ჩემს რომანში ზოგი ისტორიული პიროვნება ჩავფრთე და ზოგიც მოგონილი. ისტორიულია თეთონთ არსენა, მარინე, მეშთა, სიმონი, როსტომი, სეკუატი, ლაშაბაშიე; ზაალი და მისი შვილი დავითი, მათი სიძე ჯორიაშვილი, ორბელიანები, ალ. ჯაკეკეკია, საეროდან შეთქმულნი, სუმბათაშვილი, კუკანტრელი (სეფიაკეერაძე), დიდი მოხელენი და თავადაზნაურები. მოგონილია ლეონისავარი, ეროუელი, მაგდანა, ზურა, კარაჩინა, ბარნაველი, ფიქრია; სულხანი, გიგოლა, ანლოკი. საკსებით ისტორიულია ამბროსიდელი ომი, ბაალეკლინის ალება, შეთქმულება, სოციალური არე, სუმბათაშვილების ამოფლეტა, მკვლელობის მონაწილეთა აღსასრული 1829 წელს მომხდარი გლეხთა აჯანყება, არსენას ლეკმა მოთხოობილი მისი თავგადასავალი და მრავალი წერილმანიც, რომელსაც ამ მცირე წერილში ვერ ჩამოვთვლი.

„არსენას ლეკი“ ხალხური ეპოზიის მშვენიერი ნიმუშია, მაგრამ ლეკისა და ეპოზის შორის მოზრდილი მანძილია. ლეკსის ავტორი მოკლეად სჭრის: „ზაალს რომ ერთი გოგო ჰყავს, არსენას მოუწონება“. მოიწონა და მოიტაცა. მე კი ამ მოტაცებას მოწმობის გარდა სოციალური სარჩულიც გამოვაკერე და არსენას გაჭიის მომზადებას და კვანძების შეკვრას — ერთ დღეში დატრიალებული ამბების — რომანის ერთი მეხამეი მოვანდომე. „გაუწყრა მაღალი ღაერი ფარსადან ბოდბისხეველსა“. გაუწყრა და ნათლიას ეფალატი. ამსაკენ საკმაო დასაბუთება დასჭირდა. „ნაბადი გვერდზე მოიყარ, თოფი ფეხზე შეაყენა“ და ერთმანეთ კაცმა თორმეტი შეიარაღებული ყაზახი დაიფრინა. პოეტს ყველა ამატებს ამგვარ პიპერბოლას, პროზაიკოსმა კი მკითხველი უნდა დაეჯეროს, ე. ი. დაწერილებით უნდა აუხსნას როგორ მოხდა ასეთი სასწაული. ლეკსის ავტორმა არსენას ბიდისწერა კუკანტელი ბოლოში გამოაჩინა, მე კი ჩემი გმირის საკვალილი ობოლად შემოხვევას ვერ დაეუფლე და ეს ორი კაცი თავიდანვე ოდეღაც - პირადად მოსისხლედ გადაეკეცე. ლეკსის ავტორი მუდამ მარტო არსენას მიხლეებს, მე კი მშობიმელ გლეხობას თავუკავშირე და მისი ხოსტეა. იმედის მეფეობაც ავსახე. ლეკსის ავტორი ანაეთთარ ფოხს არ აგვიწერს და მის მიერ მოცემული ფაბული ქრონოლოგიური ცოცალი არსენას თავგადასავალია, ხოლო პოეტიკური ხერხების მხრივ მეტად ერთფეროვანია და ღარიბი, ამიტომ იგი საეცხოვო პრიმიტივად უნდა ჩაითვალოს. მე კი სულ სხვანაირად უნდა მიედგომოდი ამ თემას, მისი სოციალურ-პოლიტიკური არე უნდა მომენახა, მომქმედნი და ამბები ლოგიკურად გადადება, ზოგი რამე ფაქტებით და ფსიქოლოგიურადაც დამესაბუთებინა, ამოდენა რომანისთვის შინაგანი კომპოზიციური ალგაბა ამესახა. ყოველი სურათი სიტყვიტურად გამეშალნა, ბევრი რამე შემეცალა, ზოგი რამ უკიდურესად დამეწურა — ეოთი სიტყვით, სრულიად ახალი მხატვრული ნაწარმოები უნდა შემექნა, თორემ პროზად გადაკეთებული ოგივე ხალხური ლეკსის გამეორება გამოვიდოდა და კატასტროფა დამატყდებოდა, დაეძლიე ეს ამოცანა თუ ვერა — ეს გადაჭრა მკითხველისთვის მიმინდეა.

გეოგრაფიულ - ეტნოგრაფიულ მასალის ასახვაში ძლიერ დამეხმარა ის გარემოება, რომ მე ბორჩალაში დავიბადე, ფუნინდელი თრიალეთ-სამარათიანთ ყრმობამეე დავიარე და ეკალურ თავადაზნაურთა ოჯახებში ეტრიალებდი, რომელთაც ეწინდელი ცხოვრების დაღი ჯერ კიდევ მკაფიოდ ემჩნეოდათ. ჩემი სოფელი წერაქვი ბარათაშვილს ეკუთვნოდა და ისეთ მიეარდნილ ალგაეს იყო გაშენებული, რომ ეკალურს ჯერ არც კი ენახათ რკინის გზა, რუსული ფარაჯა, ნავთის ლამფა, რკინ. შაქარი, სალდათი და მოსამართლე. (ყოველივე ეს ჩემს თვალწინ შემოდიოდა), ამიტომ „არსენას“ ეტნოგრაფიულ ფოსად ჩემივე თვალით ნანახი არე ავიღე და მას რუსულ - ევროპელი დანამატი ჩამოვამატე. მე მგონია, რომ არც შეეცდებიან, რადგან ჩემი ბაბეშობის ოდინდელი და ეკალური ერთი წელიწადან ქალაქურ ათ წელიწადს ეკრიდა, ე. ი. რა ცვლილებაც ქალაქის მიდამოს ერთ წელიწადში დაეტყობოდა, ამავე პროცესს ჩემი სოფელი მხოლოდ ათიოდე წლის შემდეგ დაიმჩნევდა.

ერთი რამეც უნდა აღვნიშნო. მე მუდამ მოაცავდი ია ფალავანდრშვილის ლალატი. არ მესმოდა, რამ მიიყვანა მთავრობასთან და რამ გააცემინა შეთქმულნი, ცხადია, რომ ის მთავრობის აგენტი არ იყო, თორემ მას სხვებზე უფრო ლმობიერად დასჯიდნენ. გამოძიების დროს ფალავანდრშვილი თანდათან უკან ინევს და ცდილობს თავის ბერეული ჩვენება შეარბილოს. ალ. ოფიცერანის რეკეტებში ჩაწერილია, ნიკო ფალავანდრეთა დაკვეთაა. ამ რიგიდენმე სტტვამ მომეცა ლალატის გასაღება და მეც იმას მივაწერე. ეს ნაწყვეტი „სალიტ. ბაზეთში“ დაბეჭდა, ხოლო ერთი თვის შემდეგ ერთი მოწმეც ვიშოვე. „ამანთბმა“ ეკონიის მოგონებათა დასაწყისი დაბეჭდა, სადაც ეწერა: მამაჩემმა გეიამპო, გრიდინში გადმოსახლებულ ბეოოკი ერისთავს (დარამატიტრს) შეეჭედი და მან მითხრა, რომ შეთქმულნი ნიკო ფალავანდრშვილმა ბასკეთ. გიუგებარი და საოცარი ის არის, რომ შეთქმულთა რიგებიდან ამოდენა მწერალი და საზოგადო მოღვაწე გამოეკიდა და ამის შესახებ უფრო მტკიცე საბუთი არავინ არ დასტოვა. მე მაინც მტკიცედ მჯერა, რომ ეა ფალავანდრშვილი მისმა ამამ ნიკომ გაგზავნა ან თეთონვე მიიყვანა ზაბახის უფროსთან.

ისევ წერის ტეხნიკას ეობრუნდები. უკეე დაწერილ რომელიმე თავს 4—5-ჯერ ვასწორებდი, ზოგ სურათს მეორეჯერ გადავწერდი (ან იმიტომ, გადავწერდი, რომ ბევრი რამ იყო შესაცვლელი, ან კიდევ იმიტომ, რომ მე თეთონვე მომწონდა და მინდოდა უფრო უკეთ გამოსულიყო), მერმე მანქანაზე გადაბეჭდილ ნაწყვეტებს ვეკრებდი და „ანთბიში“ ვაბეჭდავინებდი. მეორე კორექტურასაც მე ვასწორებდი, ამოსაბეჭდს ერთხელ კიდევ გავეკარვდი ალამს და წიგნად აწყობილს მეორე კორექტურაც მე შევაკეთე. ამრიგად პირველივლმა დედანმა 8—9-ჯერ გაიარა ჩემი კალმის ქვეშ და მეორე გამოცემასაც საკმაო ოპერაცია დასჭირდება.

ეს სია სრული არ არის. რომანი მე თეთონვე ვთარგმნე რუსულად, და რადგან შემოქმედების პროცესი ჯერ არ დასრულებულიყო, ამიტომ რუსული თარგმანი თითქმის მეორე ვარიანტი გამომიეიდა. არსებითად არაფერი არ შემიცვლია, მაგრამ ლექსიკა და ორნამენტი საკმაოდ შეიცვალა. საერთოდ თარგმანი მხოლოდ სარჩელია დედნისა და ბევრი რამე იკარგება, ნამტვინ კი ისეთ ავტორს ეკარგება, ვინც ფოლკლორით არის დატვირთული. ამ მხრივ მე ძალიან ბევრს ვაგებ და „არსენამ“ წაადო, მაგრამ აქა-იქ მცირედ რამეც მოიგო და მეორე ქართულ გამოცემაში ამ მონაგების გადატანა დამჭირდება.

დედანიც და თარგმანიც თითქმეტ-ბუთმეტი თვის წინათ დაცარიელე და მანიც ეკენ ვისეეტენ — შემოქმედება თვისთავად გრძელდება. იგი თანდათან ნელდება, მაგრამ ჯერ არ გათავებულა. მას აქეთ მრავალი წერილმანი ჩაეწერა ჩემს ეტის ზეგიკაში. უმთავრესად ეცალება და ივსება ლექსიკა, ხალხური

ალ. სულავა

მარიეტა შაგინიანი

ლიტერატურულმა და საპრესო საზოგადოებრივობამ ამ დღეებში მწარედ ჭალა—მარიეტა შაგინიას ბ. მოსკოვში გადაეხადა 30 წლის ლიტერატურული მოღვაწეობის იუბილე.

მ. შაგინიანი მწერალია იმ ფენას ეკუთვნის, ვინც ოქტომბრის რევოლუციის პირველ დღიდანვე ბორძიკით და ყოყმანით, მაგრამ მაინც გაჰყვა რევოლუციის თანამშრომლობას და საბჭოთა პირობებში თავისი მეშრომობით მტკიცედ ჩამოყალიბდა როგორც საუკეთესო საბჭოთა მწერალი.

მწერალი, რომელიც პროლეტარული რევოლუციის წყალობით აკილდა ბურჟუაზიული გადაგვარებისა და დეგენერაციის გზის დადგა ჯანსაღი ტალანზის ნიადაგზე. აყვავდა შემოქმედებით და გადაჰქცა პოტენციალურ მწერლად საბჭოთა ყველაზე ერთ-ერთად.

ასტატი კლასობრივი ბრძოლის პირობებში ინტელიგენციის დიფერენციაციის რიგად და მოგალურად ლტერატურულ გარემოცვაში, რომელსაც ფეოდალ ქმნდა და აკეს ჩვენს ქვეყანაში—ისეთი კულტურული მწერლის გამოთვლის ბურჟუაზიულ ლიტერატურიდან—როგორც შ. გინიანი იყო და მის გადაცვლის მუშაობა ალსრულ ბრაზეზე დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა ქმნდა და აკეს.

მიუხედავად იმისა, რომ წარსულში შ. გინიანი წარმოადგენდა ბურჟუაზიული საზოგადოებრივობის ღიღილ ზეიელს და მწერლობაშიც მის იდეოლოგიას იცავდა, სწერდა მისტიურ და რელიგიურ ინსპირაციებს, მან მაინც, შესანიშნავ ოქტომბრის წინა დროის ინტელიგენციის ერთ სუკეთესო ნაწილთან ერთად ძველთან გამოეცალა და ახალი ქვეყნის მშარზე გადმოსელა.

მართალია, ეს პროცესი შეტად მტკივნეული იყო. მის, ტალიერსს მწერალი ალი ლიდმანის გამიდედა თავისი შემოქმედებაში, როცა სწერდა ასეთ ნაწარმოებებს, რო გორიცაა „ცელილება", „ანგაბში", „ალა", ამ ტალიერების შესახებ სწერდა იგი კრიტიკულ წერილებსაც. ამის შესახებ სწერდა იგი თავის წიგნში „მწერალი ალდგა", რომელის ბამო თავის ფორმა ე. ალეზანოვი წერნაზედი, რომ ესაა „ალდგომელი მწერლის ალგაკაშო".

შაგინიანი ამ მხრივ პირველგანაი იყო, ეიმე თეორეტიკოლადაც ალეხებდა ძველი ინტელიგენციის გადამაშვებას. საკითხამავე ეს სხვა წიგნებში შაგინიანი ძლიერ და ძველი კულტურული მემკვიდრეობის კრიტიკულ გადასინაკვის აუცილებლობას. სწორედ ამ ალეთელობის ლრმა შეგნებით ალსებენ ის გარეშებაკ, რომ შაგინიანი არ დაამაფიფილად ძველი კულტურული მარაგი, ეოფლნი და მოეხდენათ ინმაი, რომ წარმოლენი განეკლილი ჭრილი ეროვნულტურს სხვადასხვა ხარისხი—ხარბად დაეწაფა ახალის შესწავლას, მაინც,ხაზ ლენინისმის შეთვისებას და სულ უკანასკნელად დაამთავრა სამოგეწველო ალაგდმა.

მ. შაგინიანის შემოქმედების განვითარების გზა საბჭოთა პირობებში საოცარი ალეტაბილია და გამოკვეთილის გზაა. ბურჟუაზიული დეკადანსის, მისტიკიზმ, ფდეა ლიტერატურ ინსპირაციებს მწერლობიდან—შაგინიანის შემოქმედება ჩვენს პირობებში გადაიქცა სოციალისტური მშენებლობის ენტუზიაზმის მწერლობაში. პიროდაკტიკლის", უამრავი ნიბეიანი ნარკვევები და ლეტერატურული წერილებს ალტარი უსათუოდ ნაყოფიერი და ალტეური საბჭოთა მწერალია, რომლის ბამოა ალეთელებენ და ამშენებენ, საბჭოთა ლიტერატურის პათოსს და სტილს.

3. შაგინიანის შემოქმედების გზა, მისი ბენეოთანების ინამდვილე უტოპიური დებულებანი ლიტერატურული ტენდენციებისა და პერეკერნანტული თეორიის სიყალბისა ირის, შესახებ, თითქოს ასეთ სოციალური წრის მწერალს არ შეეძლო მუშაობა ალაესს ალეთელეკის ბაზზე გადმოსალა. შაგინიანის ეპოპეა—„ეიდოკეიენი" მეტეოროლ ეს ალეთელეკა—„ეიდოკეიენი" ამ თეორიას, დამაბალეგებია ირის მაჩვენებელი, რომ პროლეტარიატის ბრძოლის თავისი ძალებისაგან თუ როგორ შეუძლია მწერლების დაჯერება და ბეტალება.

სწორედ ამ დაჯერებით ალსებენ შაგინიანის შემოქმედებაში ის თვალსაზრისი გამოდაება, რომელიც მასში მოხდა. „ეიდოკეიენ"-ალეთელი მიეიდა მსოფლ ბაკეველობიანი გადამეშეებისაკენ და სოციმშენებლობაში პრაქტიკული მონაწილეობის, ეგზით. ამის შესახებ ის კიდევ ამბობს: „ჩვენის შეცდომა. მის შეკრნაში მონაწილეობის გარეშე შეუძლებელია".

ეს მონაწილეობა გამოხატაეს სახალთ მეურნეობისა და ეფონალიტეკის დარგში ლეტა და ბეკეზა ლეკსეკა ხალხური ფორმები, იმდროინდელი სიტყვიერი სიტყვიერ და მხატვრული სახეები. ამგვარ მასალას აკამდე მე დაფდედი, ეზლა კი თვითონ ის დაწდეეს და გამოკვლევებით ეიკი, რომ კიდევ რამდენიმე წელიწადს უნდა მდეთ და მაწვალოს. ასე დამდეკენ ფლემდე „ჯაკოს ხიზნები" და „თეთრი საყელე". „ამ მხრივ ხელოვანი ინ ბერძენელ მითიურ პრსაეს ბაკეკ, რომელმაც ბრიგალი ბამიურ ალსებას ბაკეკ, რომელმაც ბრიგალი გამოაწვია და ეფილარ დაიწყანა.

რომანს „ეწერი და თან ვხეკვაკადი. ამის ბამო ნაწარმოებს უეკეკ-ლად რაღაც აკლდა. დიდი ტილოს ატორმა მთელი რომანი უნდა დაასრულოს, რამდენიმე თეკეს დაასვენოს, თვითონაკ დაისვენოს, მერმე ისევ გადაიკითხოს, [illegible] ეთოს, ისევ დაასვენოს—და ეს ოპერაცია მანამდე იმეოროს, სანამ საბოლოოდ არ დამწიფდებოდეს. მხოლოდ ამის შემდეგ უნდა გაეტანონ იგი მკითხველს. ასე აყენებენ კარგ ლენინს, ასე იწერება კარგი რომანიც. მაგრამ ეროსაკ და მეორეკაც დიდი დრო და ეკერონ მოთმინებაა სპრიალ, ჩვენ კი, მწერალს, საამბოლოდ არა გვაკალია.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლება და ბეკეზა ლეკსეკა ხალხური ფორმები, იმდროინდელი სიტყვიერი სიტყვიერ და მხატვრული სახეები. ამგვარ მასალას აკამდე მე დაფდედი, ეზლა კი თვითონ ის დაწდეეს და გამოკვლევებით ეიკი, რომ კიდევ რამდენიმე წელიწადს უნდა მდეთ და მაწვალოს. ასე დამდეკენ ფლემდე „ჯაკოს ხიზნები" და „თეთრი საყელე". „ამ მხრივ ხელოვანი ინ ბერძენელ მითიურ პრსაეს ბაკეკ, რომელმაც ბრიგალი ბამიურ ალსებას ბაკეკ, რომელმაც ბრიგალი გამოაწვია და ეფილარ დაიწყანა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წერილი პირველი

მთელ თვეს ეკმზადებოდით.

გვაშინებდა მკათათვის სიცხე და ჩათმის ველის გვალვიანი უდაბნოება.

წითელ წყაროდან დღითი დღე ველოდით ცრმას — როდის დაიქუხებოდა ეგოლოგების ექსპედიცია.

ოაიკომის მდივანმა ამბ. **გრიშა მალანიამ**, როგორც იყო გადასჭრა ჩვენი ყოყმანი და აგვისტოს ერთ ვარსკვლავიან ღამეს, ძლიან გაუდექით გზას

აქედან მაძინილი საკმაოდ დიდია. წითელ წყაროამდე ორმოცა კილომეტრიანი გზა გვაქვს, იქით კიდევ დაახლოვებით ორმოცდაათ კილომეტრამდე უგზოობა.

გომმორის მთის გველივით დაგრეხილ გზაზე შეგვაჭოლეს სუბუქი ფორი და დაძინებულ ქვეყანას ჩახლეჩილი ხმით ახმაურებს. კაკაბაინიდან მაღალი ღრუბლები აიმალა და აოაზნის ველისკენ გადმოფინა მუქარით.

მანქანაში ვსხედვართ საქ. ნავთის დირექტორი ამბ. **ელენტი**, ამბ. მალანია და მე. ფორდი დაჭრილ ტურასავით გულისგამწყალებლად ჩხაკის და ოკან მტვრის მახრჩობელა ყორანტელს სტოვებს.

გვეჩქარება. წითელწყაროში გველის გასამგზავრებლად გამზადებული ექსპედიცია. ისე უნდა ჩავუწროთ რომ — ღამიანათ მოვასწროთ შირაქის გადალახვა, თორემ დღისით ამ ვიოზრ, სადაც არც ერთი წვეთი წყალი არ გვევლება, ძნელი იქნება გადასვლა.

ბაში, როგორც და დავამთავრებ მას, წავალ საკვლევი სექტორში სამუშაოთო".

ეს სიტყვები არაა უბრალო ალეგორია ნაყოფი არაშენ წყლის განმავლობაში გაწყვეტა და გამოტანილი იდეური გარდატეხის შედეგია. სხვა მის თანამებრძოლ მეურვეებთან ერთად შაგინიანი **სწორედ** ასეთი ენტუზიაზმით და სოციალისტური მშენებლობისადმი ერთგულებით გამოირჩევა.

იგი არ ,,ბაკუოდლიდა მარტო ალტაინ ბით. საკუთარი თვალით ეცნობა სოციალისტური მშენებლობის ყოველ ახალ მოგლენა. იბრძოს მისთვის, სწავლობს მარქსიზმ-ლენინიზმს, სასალო მეურნეობის საკითხებს. ყველაფერი—ეს ხანში შესული მეურლისათვის დიდი მიღწევაა, რომლის შედეგიც აშკარაა დიდია **ეჰ** **სასარგებლო** ჩვენი ქვეყნისათვის.

დღიური შრომით დაქანცულ სოფლებს მაგარი ძილით შეუნელებიათ სოსოლქვა, არ სძინავს, მხოლოდ სოფლებზე თოკივით გაჭიმულ გზატკეცილს, რომელსაც კოლექტიური დოვლათით დატვირთული ურმები ახმაურებენ.

ფორდი იძულებულია სვლა შეანელოს, თორემ მის აბრიალებულ თვალებს ხარები ვერ უძლებენ. დამფრთხალმა მოზვერებმა ერთბამად შეატრიალეს ურემი და მანქანას გზა გადაუღობეს.

უკანიდან კი ახალი ურმული მოისმა:

დღეს მინდორში
ტოკატორი და შოფერი.
ძმაო თანდილ გაგიძეხი,
ააყვავე სოფელი... ჰარიარალოოო.

დღეგანდელი მეურმე აღზევაას წასული მეურმის ნაღვლიან სიმღერას აღარ ღიღინებს, ახალ საწარმოო იარაღებს — ახალი გული ჩაუდგამთ მისთვის და ახალი რიტმით აუმღერებიათ. წინათ ის მხოლოდ თავის შავბედს დამფიერად ეხლა კი მის ხმას განახლებული სოფლის სიმტკიცე მოსდომია და განთიადის ზარივით რეკავს:

ძმაო თანდილ გაგიძეხი.
ააყვავე სოფელი... ჰარიარალეეე..

სადგურ ენორის წყალიდან ახალ გზატკეცილზე გველივით, ჯერ მხოლოდ თხუთმეტი კილომეტრი გეჭქმს გავლილი, მაგრამ წითელწყაროამდე დიდი დრო აღარ დაგვჭირდება, რადგან ახალი გზა გაკილეთ მეტი სისწრაფით მგზავრების საშუალებას გვაძლევს. ეს გზა პიოდაპირ მირზაანის ნავთის ჭაბურღილებში შედის და ურმის ქარავანიც იშვიათია.

გომმორის ქედზე შორს, შავად ამმართული ეოკალეს ქიელი ეკლ - გალავანი — და სიღნაღის ელექტრო სანათურები ისე შერეულნან ვარსკვლავებში, როგორც ყალმანათებში ბაჯაღლო თუმნიანები.

ფორმმა აღაზნის ირხი გადასჭრა და ყარაღაჯისაკენ გავარდა.

ამბ. ეოენტი ოდესღაც მორიგულ ჩრდილო აღმოსავლეთში ოქროს მაძიებელი ექსპედიციის ხელმძღვანელი ყოფილა. მან სანტერესო ამბავი დაიწყო მაგრამ ძილმა დაუხტუნა თვალები.

,,ეცივა, ნაბადში გავეხვე.

ჩვენს მარცხნივ, აღაზნისაკენ რამდენ მეურნეობის დიდმა სანათურებმა იელვეს, წყნარ ეი ალაზნ — ბაბმის საბჭოთა მეურნეობას გაუკროლეთ.

ოდესღაც ნახევრად უდაბური ყარაღაჯის ველი, დიდი, ეკლიანი ძოძეის ტყით იყო დაფარული, ეხლა კი აქ მუშათა მთელი ქალაქები გაშენდა და ,,ელექტრო - სადგურების განუწყვეტელი გუგუნი ისეთივე დაძინებული ღამის მუუდრუბას. აქვე დაიწყო ნევენაბეობის უდიდესი საბჭოთა მეურნეობის გაშენება, რომელმაც მახლობელ წყლებში ოთხი ათასი ჰექტარი ასწოლოვანი, გაუტეხავი ყამირი უნდა გადაბრუნოს...

ანგარიშში მოეტყუებით. წითელ წყაროდან მხოლოდ კარგა გათენებულზე დაიძრა ჩვენი ექსპედიცია, რომელიც 18 კილომეტრ შესდგება.

წინ ნახევრად მსუბუქი ფორდი მიჰქრის, შემდეგ ჩვენი მანქანა, უკან კი „ამოს" უზარმაზარი საბარგო მანქანა სურსათით და უმთავრესად კი წყლით დატვირთული.

გადაეწყვეტეთ: მირზაანის ჭაბურღილებს ვეკრდი ალაროთ და ტარიანის მიმართულებით გადაკვეთ შირაქის ქმნი, სადღანაც პირდაპირ მდინარე ივრის ხეობაში დავეშვით.

წინა მანქანას ხელმძღვანელობს ინჟენერი ნუსეიტი, რომელიც ლენინგრადის გეოლოგიურ ინსტიტუტს გამომცემელ ჯგუფის უფროსია, ის უკვე დიდ[illegible] ალაზანზე [illegible] ბი და თვითონ ტაფობსა და გორაკს, სა[illegible] ეცნობს. ჩვენს მანქანას კი [illegible] **გიენმკრეფ**-შეემატა , რომელმაც ზედმიწევნით იცის შირაქისა და ჩათმის ველების ნავთისანი ადგილები, სადაც მას რამოდენიმე წელი გაუტარებია.

მირზაანის სერებიდან ერთხელ კი დე გადმოგვხედეს ნავთის ჭაბურ-

ლილების მაღალმა კოშკებმა და ზღვასავით გამლილ ველის ორთქლულ ბუღში გაეხვეოდნენ.

მანქანები ხან ბიფოთანი სისწრაფით მიქროდნენ ხელისგულივით გაბრტყელ ველზე; ხან უსწორ-მასწორო გორაკებზე ძლივს მიხოხავენ. უდაბნოს მზე თანდათან უფლოდებდა ზენიტს და გახურებული ნეშტებით ეჭიზეტებოდა.

ველოსიპედებიან გადაბუბულ ველზე მხოლოდ უდაბნოს უფოფოლო ეკალანი ბუჩქები სხედან. არც ადამიანნი სადე არც ცხოველი. მანქანების უზეფუფო ბუგუნზე დამფოთხილი ინვიფიდი ფრინველნი თუ ავეიფრინდებ ბა ადმე და ისიც მალე დასცხეულ ბუღში გაეხეკვნა.

ბერდო მთის ჩაუთარეთ და კოშ-ბერის ქედს დაუპირისპირდით, ჩანს მდინარე ირის დაუალოგ-დით. ბუნებამაც ოდნავ იცვალა ფეზრი და ზყალის ფასალოვ ჩვენს მახლობლად წამოფრენილ კაკბის ბეზუმამ გვანიშნა. სანადირო თოფებიდან ერთბაშად გამოვარდა კვალი და დაყრუებულ უდაბნოზე უცნობა ეეხლილა გადაიარა.....

ბანჩნდა მეტეორეების საზამთრო ბინებიც და უკან-ონოდ მიტოვებული ფარეხებიც. ეხლა აქაურობაც ცარიელ. შემოდგომიდან კი ფაფალია ეფთი მდინარეები გადაუფლიან გაჩნელ წვიმებზე ამწვანებულ ველებს და ნაიალაღია ცხენის ბღალი დაყოფილს ირის ნაპირებს.

ეკიანში დავეშვით ჩვენ ულეფოოვ-ეს პირველუფა მანქანებმა დღეს 3-4 რიბეზი გვასახელეს და შუადღეს პირზე მდინარე ირის მივადექით.

მდინარე აქეთა მხარე ველველისაგან გადაშეწყარია, გადაღმა კი ვეფხეთინი ტყეა გაშლილი, რომელშიც თავი შეუფარებია ქიზიყელ მესაქონლეებს ნახირს.

მანქანები შეეჩერეთ და მდინარის პირზე გავიშალენით. ამბ. ნეფეტება და გიეიმურელმა აქ შეგიზეგერეს ნაეთის პირველ საცდელ ქვაბს, რომლეზეზედაც მთ წარეულ წელს უმეშაენიათ. ქვაბნი შეადგ ელავს დაუბეზეული ნავთი და მდინარის 3—6 მეტრიან კლდეში პატარ-პატარა წყაროებად ეფოდეს. აქ ირის ზზე ეკალ ისე ალეკვეს ბახეთინიან ბაგას, როგორც ტფილისში ნაბაჟანარი მტკვარი.

— ირის მთელი ნაპირი საეკეთ ასეთ წყაროებინთ, აქ ნავთი მიწის ზემოფენებშია გამლილი! და ამაოდ ეეზეიან ფდება.—ეკიბსნის ინეკენერი გიეიმურელი.

— მეო და სხვაგან რაღას ეძებთ, დასცხეთ ქაბტოლილები და გთოავდა საქმე!

— ეარ, ასე ადვილად დასაცხებიც კი არის, მიპასუხეზს გამოცდილი ეკოლოგი, აქ ნავთის მაღალ ფენებში გამოჩენა ნიშნავს მხოლოდ იმას, რომ მახლობელ კილომეტრებზე, მიწის ზორეულ სიღრმეში იმყოფება ეფრეფწოდებული ეკოლოგიური სტრუქტურა, რომელაც თუ ვერ მივაგნებთ ისე, არაფერი გამოეა.....

ერთი სიტყვით საჭიროა მთავარი ვენების მონახვა, საჭიროა ამ ძარღვების სტრუქტურის საფუძვლიანი შესწავლა და მხოლოდ ამის შემდეგ შეიძლება გამოკვლევა სამდაღების სამრეწველო ხასიათის. ამაშია საქმე. ეს კი ძალიან ძნელი, ეირეეული საქმეა.

შეიძლება წყაროები ეონავეენ აქ და ნავთის მთავარ კერად 10—15 კილომეტრით და კიდევ მეტით იყოს დაშორებული.

ანასათვის იბრძვიან ჩვენი ინეკენრები აქ. ამ ეუნაეურ უდაბნოში, სადაც სასმელი წყალიც კი არ მოიპოვება, და ლაბორატორიაში ბოლოდ ელების და მაიმუნის ნეკეფლ ... ...

ეი მაგალითად, ლენინგრადის ბეტნავიეოების ინსტიტუტის გეოლოგი ამბ. პეტროვი თავის ჯეუფი ... ...

᩠ᲩᲘᲜᲔᲗᲘᲡ ᲓᲘᲓᲘ ᲙᲔᲓᲚᲘ

ამჟამად მთელი მსოფლიოს ყურადღებას იპყრობს ჩინეთის ამბები. წელიწად-ნახევარზე მეტია, რაც იაპონის მტაცებელი იმპერიალისტები ცეცხლითა და მახვილით შეიჭრა ჩინეთში, იგი იპყრობს და ეპოტინება ჩინეთის მდიდარ თავის-წყალს, მიწასთან ასწორებს მის მეურნეობას, ანადგურებს ჩინეთის შშრომელ მოსახლეობას. რაზეც მას ხელს უწყობს გომინდანის ბელადების მოღალატური პოლიტიკა.

მაგრამ ჩინეთის მშრომელი ხალხი თავგანწირულად იბრძვის თავისი დამოუკიდებლობისათვის, იმისათვის, რომ თვითონ გაჭიეს საკუთარი ბედის პატრონი და გამგებელი. უკანასკნელ წლებში რევოლუციონერი მოძრაობის აზვირთება, ჩინეთის ნიდე რიგ რაიონებში საბჭოების ჩამოყალიბება და რევოლუციონერი ბრძოლის გაძლიერება — აშკარად ამტკიცებს, რომ „ბედაურიდან" და „ეძინარ" ჩინეთში ეკვე ეაღვიძა, იგი ამსგრევს ეროვან წლის მონობის ბორკილებს და მოილწოდოა ახალი ცხოვრებისაკენ.

ჩინეთი ჩამორჩენილ ქვეყნად ითვლება, ეაგრამ ჩინეთს აქვს დიდი კულტურის ისტორია და დამსახურება მეცნიერებისა და ტექნიკის წრეში. ჩინეთის მეცნიერებს მოეკადონ ,ᲔᲓᲘᲜᲘᲡᲔᲑᲘ და გამოკვლევები ᲛᲘᲜᲐᲜᲘᲡ ᲣᲪᲘ კიდევ მაშინ, როცა თანამედროვე ევროპა ეეოლურ და უკულტურო მხარეს წარმოდგენდა. თანამედროვე ქიმია დიდათ არის დავალებული ჩინელების აღმოჩენებით. ჩინეთში დარჩენილი უძველეს დროის ნაკეთობანი გასაკვირებს იწვევენ ევროპიელებში თავისი არქიტექტურით, როგორც სელოვნების უდიდესი შემოქმედების ნიმუშები.

ამ მხრივ განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს ეგრეთწოდებული ჩინეთის დიდი კედელი, რომელის მოდამოები ამჟამად გადაკეტილია იაპონიის და ჩინეთის ჯარების ბრძოლის ასპარეზად.

ჩინეთის დიდი კედელი გადაჭიმულია ძველი ჩინეთის საზღვრების უჩარმაზარ მანძილზე. კედელი აგებულია დაახლოებით ორმ ათას ხუთასი წლის წინად და დღეანდელამდე მტაკიცედ და თითქმის მთლიანად დაუზიანებლად დგას. ჩინელებმა დიდი კედელი შემოარტყეს თავის ქვეყანას მომთაბარე, მონღოლებისა და ჯუნნების შესაკიანებად თავის გადარჩენისა და ჩინური კულტურის თავის ქვეყანაში ჩაკეტვის მიზნით.

კედელი იწყება შანჰაი-გუანთან, რომელიც ამჟამად იაპონელების ხელშია, მიპყვება ლიო-დუნის სრეტეს ნაპრალს და იკრეება ქვეყნის შიგნით. რამოდენიმე კილომეტრის მანძილზე კედელი მიეკის პარდაპირი ბაზით, შემდეგ ადის მთებზე და კალდეებზე, ეშვება ფართოდ გადაჭიმული ეელებზე. ამრიგად, ჩინეთის არც ერთი მდინარე არ ჩაეღის ქვეყანას ისეთი მანძილის სიკოცეზე, რა მანძილიც ჩინეთის დიდ კედელს აქვია.

ერთ ერთმა უცხოელმა ინეენერმა გამოიკვლია, რომ ჩინეთის დიდი კედელი თავდაპირველი სიგრძე უდრიდა 4000 კილომეტრს, ამას გარდა, მთელ რიგ რაიონებში კედელი გაყვანილია პარალელებად და ბევრგან მთ აკეთ განშტოებული კედლებიც. მოლიანად ეი ამ კედლებს საერო სიგრძე აღემატება 7.000 კილომეტრს.

არ უნდა ეიფიქროთ, რომ, თითქოს ეს უჩარმაზარი კედელი აგებულია ერთ დროს, მთლიანად. კედელი შენდებოდა ნაწილ-ნაწილად, რამოდენიმე საუკუნის განმავლობაში. ისტორიკოსების გამოკვლევით, კედლის აგება დაწყებულია ჩინეთის მოსახეე მეფის ხსოვნა-ნეეს დროს—და გრძელდებოდა ეგრეთწოდებულ „პირველი იმპერატორის" ხუანგ-ტი-ს გამეფებამდე. კედლის ერთ ერთი ნაწილი კი აგებულია 469 წელეში. ჩვენს წელთა აღრიცხვამდე—პრინც ჩენგ-შანის მიერ.

ჩინეთის პირველმა იმპერატორმა შეაერთა კედლის ცალ-ცალკე აგებული ნაწილები (210—246 წ. ჩვენს წელთა აღრიცხვამდე). ისტორიული წყაროების მიხედვით, დიდი კედლის სხვადასხვა ეუნენის შენებლობას ჩინელები ეწარმოზდენ 2260 წლის განმავლობაში. კედლის მეფეთვი შეკეთება სწარმოზდა ჩინეთში მანჯურების დინასტიის გამეფებამდე, ამის შემდეგ კი ყურადღება აღარ ექცეოდა კედლის წესრიგში მოყვანას.

ჩინეთის დიდი კედლის სიმაღლე — საშუალოდ უდრის 7 მეტრს, საერთოდ კი სიმაღლე აღწევს 6-დან 15 მეტრამდე. კედლის სიგანე—ძირში ეუდრის 4 ნახ.-დან 7 ნახ. მეტრს, თავში კი 3 ნახ. მეტრიდან 5 მეტრამდე.

ზოგიერთ ადგილებში კედელი ისე უფენელად არის შენახული, რომ მასზე თავეაეი სეფლად შეიძლება ავტომობილებით მიმოსვლა. კედლის მთელი აღმოსავლეთი ნაწილი აგებულია ქვითა და საკუთეფსო ხარისხის აგური, კირი, რომელიც ნახმარია კედლის ნაშენ მასალად, თავისი თვისებით უხანოვნებდა ცემენტს. დანარჩენ ადგილებში კი — ჭაკ-ადურთან ერთად, გამოყენებულია სხვა მასალებიც. კედლის დიდი ნაწილი საკუთეფსოდ არის შენახული ნანკოოეს მოგზაში, სადაც კედელი ნაკეთებია ბეეთითი გრანიტის ლოდებისაგან. ამ ადგილის კედელში დატანებულია 4 ნახ. მეტრის სიდიდის გრანიტის ლოდები. არის ცნობები იმის შესახებ, რომ აღნაშნული სიმძიმის მასალების გადაზიდვა და დალაგება სწარმოზდა ამწეეი მექანიზმის საშეალებით.

კედელში რამოდენიმე ასეული მეტრის დაშორებით, დატანებულია კარები, რომელებსაც მივაკვართ კედლის შიგნითა ნაწილისაკენ. კედლის ხარეუზებში ჩატანებულია საგუბეურებიც, რომელთა საშეალებით ჩინელთა დამაკელ ჯარებს თავისეფლად შეეძლოთ კედლის შიგნით და თვით კედლეზე მოძრაობა და მტრისაგან მისი დაცვა. ყოველ რამოდენიმე ასი მეტრის დაშორებით კედელზე აღმართულია სათვალთვალო კოშკები, სადაც შუადღიდან იდგნ მეზეერავები.

ნანკოოეს გასავალთან კედლის თავზე გაკეთებულია ორიოდე მეტრიდან გალავანშემოვლებული საკუთეფსო გზატკეცილი 4 მეტრის სიგანით, რომელიც დანაშნული იყო ჯარების გადასაკეცეფებლად და სამხეფეო ტანსაკორტების მოძრაობისათეის. კედლის ბასწვრივ დაბანაკებული იყო მსლვარი გარნეზონები.

ასეთი იყო ჩინეთის დიდი კედლის დანიშნეფება. მან ეს დანიშნეფება შეასრულა. მისი მტაკეც ბეეების შიგნით ნაკეტილ ჩინეთს მართალია მეტრმა ვერაფერი დაავლო, მაგრამ მტრებზე ეფრო სიში აღმოაჩინეფ ჩინეთისათვის მისი კარჩაკეტილობა. მან მოსწყვიტა მოწმეთელი ხალხ ეს კულტურული ჩინეთი დანარჩენ მსოფლიოს, ჩინეთი დაკნინდა საკუთარ კარჩაკეტილობაში, მას ბაეესწორო წინ ეეროპამ და ბოლოს თავისი ეფელი დაადგა კისერზე ჩინეთს.

დღეს ჩინეთის დიდი კედელი საქმრო ალარ არის მოსალეფებისა და ჯენნებისაგან თავის დასაცავად. იმპერიალისტებს ჰეროპლანებითა და ავტომობილებით გადასეავეთ თავიანი დამპყრობელი ჯარები დიდი კედლის მიდამოებში სწარმოზეს ჩინეთ-იაპონიის ომი როგორც თავდასხმელენ იმპერიალისტთან, ისე საკუთარი ქეეყნის მილიტარისტებთან. ომში ჩინეთის ხალხს გადაარჩენს არა დიდი კედელი, არამედ რეეოლიუციონ.

საფუარო, როშვილი არ სჩანს

დემოკრიტედან და ლტონამდე

3000 წლის წინ ინდოეთსა ფილოსოფიას პირველად წარმოაფენს ახალი მატერიის იდეა ლუციუს შესახებ განეფიდელ ნაწილაკებისაგან, ე. წ. ატომიზმის*) ფილოსოფიაში ფარფოფილი იყო ნიკოიერების დაფესვიანებელი ბალეფოფილ ფილოსოფიაა კანადა ამბობდა: „ყოველგვარი სმეული რომ ერთნაირად შემდგარიყოს ესასრულოდა მრავალ წელიწადან, ან იქნებოდა განსხვავება მეოდეს მარცალეულა და მთას შორის, ბუნებასაცა და სპილოს შორის: ეროი ესასრულეთ ყოველივეს ფეფოს ფერიტ“-ო, მაგრამ კანადის შეხედულება ეფსკინეთი ნეიტალებზე კიდევ ვერ ჩაიფიფება თანამედროვეობითი ატომისტის თეორიათ, როგორც მატერიალურ ნაწილაკებთან ეროდა მისი ფილოსოფია აღიარებდა „ეფელ“, „ღეფოს“.

თანამედროვეობითი ატომისტური სოფლმხედველობის ჩვენ ცხედებთ ბერძნეთი ფილოსოფიაში მის სიფიფეფედებთან ითვალეთან **დემოკრიტე** (დაბადა 460 წლით ადრე ჩვენს ერამდე) და მისი მასწავლებელი და მეგობარი **ლეკიპი** (დაბადა 470 წლით ადრე ჩვენს ერამდე). საკითხი, რა საფეფქელეზე წარმოიშვა ატომისტური ფილოსოფიაა—ალბათ ეფილოსოფოსებთან ნაცარობობის, თუ წინა ფილოსოფიური შეხედულება, შეხედულებათა ანალიზის საფეფქველზე, ჯერ კიდევ საოსანდოთ შემოგალილ აო ან ბოლოსულია ერთიე, და მეორეე, თუმცა ეკანასკნელს გადაწყვეტი როლი ეფრა ეთამაშა, ეროვნულ ელეატეთა შკოლა, რომელ, ფილოსოფია გამატარებელი იყო ამ ხანაში, მატერიის მარადიულობასთან ერთად მის ეკალელობასაც აღიარებდა და ამრიგად უძალეფა იყო ანასაგორეთა მოაკალფეფოვანებენ, სიმრავლე და მოკრაობა.

ლეგკიან და დემოკრიტე ასწავლიდნენ, რომ მატერია შედგება ეფლეფრეულ წილაკებისგან, რომელებიც იმყოფებიან მუდმივ მოძრაობაში და ერთმანეთისაგან სიცარიელეთ არიან დაშორებული („პირობითია—ეფრი, პირობითია—სიტკბო, პირობითია—სიმწარე: სინამდვილეში არის მხოლოდ ატომები და სიცარიელეა“). ეს წილაკები იმყოფნენ ბატარაა, ამ მაინ შემდგომი დაყოფა შეუძლებელია. (აქედან მათი სახელწოდება—ატომი-განუყოფელი). სიცარიელე დემოკრიტეს, ატომისტერ ფილოსოფიაში უდიდეს როლს ითამაშებდა. მხოლოდ სიცარიელეა არსებობისა ხსნადი ძალეი ატომისტური ფილოსოფიაა ატომებს მოძრაობას და ეკანასკნელს შედეგნი—შეეხებაა ან განმარტებაა, ე. ი. ნიგთია ცალკეანდობას, შექმნას, დაშლას და გასადგურებას, ატომისტეფ ფილოსოფიამ გამოგვაა „ანაგებეა“ „უზენაესი ეოოენა“, რომელნაც სხეა ფილოსოფოფებს ასრული გამოგვიტეფ მოვლენებს, სამყაოოს ეანენა და ყველა პროცესებს, რაც კი სამყაოოში ხდება. მათ ნაკვალევად დემოკრიტე აღიარებს მხოლოდ მეკანიკურ მოზეზობიფოებას, ბრმა აუცილებლობას.

დემოკრიტეს ატომები ერთმანეთისაგან ვა ნარჩევიან ფორმით და სიდიდეთ. ატომთა შეკავშირება ხდება მათი გარეგანი ფორმა ნიის ოფეფილ მოძაზეულობის წყალობით. ატომ ჩვენს წონა არა აქეთ და მოძრაობენ ეუწყვეტ ფოთ. **ეპიკურეს** (362—260 წ. წ. ჩვენს ერამდეე), რომელსაც მიიღო ლეკიპ-დემოკრიტეს ატომისტური ფილოსოფია, მნიშვნელოვანი შეეწორება შეიტანა მასში: სახელდობრ მან ატომეს მიანიეს სხეადასხვა წონა და. მაშასადამე, მათ ძოძრაობასაც მიეკეა ანა ეუწყვეტეფ ანამდეე სწორეა ზოვანი გზიდან რამდენესმე გადახრილი ჭალეთ (ეს გადახრა საჭიროა ეფ ატომებს ეურთიერთ და ეკუთხვის ასახსენებელ). დემოკრიტეს შრომებიდან, რომლებიც შეეხებოდა ფიზიკას, მთავრდებოდა. მეფიოლოგიას და სხე, ჩვენამდე მოაღწია მხოლოდ სათაურებმა და მხოლოდ ლუკრეციუსის (99-55 წ.წ. ჩვენს ერამდ ფე) პოემაში „De rerum natura“ („ნიგთთა ბუნების შესახებ“), რომელნაც პოეტურ ფორმებში გადმოცემული ეპიკურის მოძღვრება, ჩვენ ვპოულობთ გასალეს ინიციას, თე ეს შეკალეობაზე და ფაქტებზე ეფეოფნი ბოდნენ ძველი ბერძენი ატომისტები თავეანი ფილოსოფიეურ შეხედულებეთა შეფუძნებეს ფროს.

ატომისტური შეხედულებები დავიწყებული იყო ფერეფდენეი, ოოცა თითქმის ერთფეოოვანად ამ შეხედულებებმა სხეადასხვა სახით ფაიწყო აღორძინება ატალიაში, ბერძნეთში და საფრანგეთში. ინგლისელმა სწავლულმა **ოობერტ ბოილმა** (1626—1691), რომელსაც „ეფილოფან მეცნიერთა შეკმნა“ (**ეზგეეფნა**), ყველაზე ფფერო წარდგა სახით მიიღო ძველ ატომისტიის შეხედულება. მოიოილოგის ატომები, წარმოადგენენ მატერიის ეკანასკნელ განუყოფელ ნაწილაკებს, მათ აქეთ სიმძიმე და სხეადა სხეა ფეოოობა, მაგრამ ყველა ისინი შეადგენენ ერთი და ფეოეეე პირველადი მატერიაა. ბოილი ფიქრობდა, რომ ატომებს შორის მოქმედებენ ძალები და რომ ნიფოოეეეეეეთა წარმოშობის ან დაშლის პროცესი ამ ძალთა სიდიდეზეა დამოკიდებული, მაგრამ საეჭვოთ მეცნიერული ფორმეეეი რება ახალმა ატომისტურამ მიიღო მხოლოდ დალტონის მოღვაწეობის შედეგად.

ახალი ატომისტიკა

„ეჭიშეში ახალი ეპოქა იწყება ატომისტეეი (ამატომ ლავუაზიე ეი არ ერის ახალი ქიმიის მამამთავარი, არამედ დალტონი) და, ამასთან შესაფერისად, ფიზიკაში ახალი ეპოქა იწყება მოლეკულური თეორიათ რომელიც ანალოგიათად წარმოადგენს, სხეა ფორმით, ამ პროცესის (ბოილის)—მოძრაობის ერთი ფორმის მეორეში გადასვლის აღმორნენი ახალი ატომისტიკა ყველა წონდფელეზისაგან ამით განირჩევა, რომ ეეი (ოოე ვირეეზეეეეეე

საწერ-წიგნები. ამ კანონის დასაფუძვნებლად დალტონს შეეძლო მოეყვანა მოელი რიგი მაგალითები, 1) ნახშირბადისა და ჟანგბადის ნაერთნი— მეთანი და ეთილენი 2) ნახშირბადისა და ჟანგბადის ბინერთები— CO და CO_2 3) აზოტის ეანგეულები, სადაც ეანგბადი აზოტის გარეკეული ოდენობის უკეთილია 1,2;3:4;5 ფარდობით და სხვ.

ახალი ატომისტური თეორია ადვილად სნიდად ამბობ: ის უშვებდა, რომ ერთი და იმავე ელემენტის ყველა ატომებს ერთი და იგივე წონა აქვთ და რომ ჭიმიური რეაქციების დროს ატომები წარმოსმენენ „უმცირესს ან ატომს." (დალტონის თეორიანელოგიით) ანე თანამედროვე ენით—მოლეკულას, რომელშიც ატომები შედიან მოელი რიგებებით. დალტონის თეორია არ იძლეოდა ატომთა წონის გრამებელი განსაზღვრის შესაძლებლობას, მაგრამ იგი შესაძლებელს ხდიდა ერო

კინო: „ივანე“

(ა. დოვჟენკოს ხმოვანი ფილმი.—უკრაინფილმის ნაწარმოები)

ოქტომბრის რევოლუციის 15 წლისთავისთვის გაძლიშებულ საუბნელი კინოსურათთა სერიას იყო ერთი ფილმი, რომელსაც განსაკუთრებული ყურადღებით ელოდა, როგორც შემოქმედ მეშვაკთა წრეები, ისე ფართო საბჭოთა საზოგადოებრიობა. ეს იყო უკრაინელ რეჟისორ **ალექსანდრე დოვჟენკოს — „ივანე“.**

ამ რიგიანი წლის წინად დოვჟენკომ მოგვცა ისეთი ნაწარმოება, როგორიც იყო „ზემლია“. ფილმში გადაეცემოდა გაზაფხულის და ბუნების ნაყოფიერების უსაზღვრო ძალი, სადაც სიკეთესთან სრულყოფილ სიხარულთან და დატკბობა ყოფნთ, როგორც ასეთთან, ფართედ სოციალური ადამიანის ბრძოლებს. მიწის, ბუნების, ფიზიოლოგიური ძირების შეგრძნობა და მისი გადმოცემა მხატვრულად დამაჯერებელი, ნამდვილი ხარისხის ოსტატობით, დატკბობა ბუნების აღტაცებით სიმშვიდით და ს

ენელს ძალის კულტურულ დონეს და არ უნდა ეჭიროდეს რაღაც განსაკუთრებულ და სპეციალურად მასისათვის განზოგადულ ფერად მოხმარების ხელოვნებას. მაგრამ ამავე დროს მეტის მეტად რთული, დაშფოთრული, ძნელად გასაგები და წინააღმარსა ახსნა-განმარტების და შემდეგი დაკვირვებული ანალიზის გარეშე გაუგებარი და ბუნდოვანი ნაწარმოებები, განსაკუთრებით სანახობითია სახის და სახეები ხელოვნებაში (ფეიერნი, კინშინი, ფეიერნერი, სკულპტურაში და სხვ.). კერ ჭმნინ ან უფროული ეფოკიონისეულურ ზეგზნაწილს, რომლის ეფექტი განსაზღვრავს ნაწარმოებზე დახარჯულ მხატვრულ და საწარმოო ლონისძიებათა მიზანშეწონილობას და ღირებულებას.

„ბიწსს" შემდეგ დოფეიენმ მოელო თავისი ენერგია გადიატანა ახალი, სოციალისტური ადამიანის ფსიქიკის რეკონსტრუქციის საკითხზე. ახალი ადამიანის დადგენების თემატიკა არის ფლეს მთავარი და წამყვანი საბჭოთა მწერლობაში, იქე როგორც კინოში და ბიელს ხელოვნებაში. მუშათა კლასი აწარმოებს ქვეყნის გარდაქმნას და ამავე დროს გარდაქმნის თავის თავსაც, იქიდან, თავის შეგნებიდან, ყოფიდან და ფსიქიკიდან კაპიტალიზმის ნარჩენებს, იგი გარდაქმნის მწარმელთა ისეთ უდიდეს ფენას, როგორიცაა გლეხობის ღარები და საშუალი ნაწილი, ეხმარება მას წვრილბურჟუაზიულ შეგაკეთილულ გაწყვეტილების დაძლევაში და სოციალიზმის მშენებლად მის გადაქცევის საქმეში. დოფეიენკოს ფილმი „ივანე" გაბნეზოდენა როგორც ძრაგელ ბილეთინის ეკონომიელ ნელ[illegible]ივანეკენ — რეკონსტრუქციის, სოციალისტური გარდაქმნის ფილმი. ინფულტრალიზაციის სწორადი გარეთარიზება ეზაზე შემდგარი საბჭოთა ქვეყნის, ამ შემოფეკეთი საბჭოთა ეკონომიკა, ლეგეზმა—ეს მასალი ივანე—ქმნის კოლექტიურ სოფელს. მეურნეობას და ამავე დროს თავის ბარმ მეშა-ძალას აძლევს ბალაზს, ფაბრიკა-ქარხნებს, ტიპარის. ბიდრეფლიდგენის უდიდეს მშენებლობას. ივანე თავის მასპინძელ ასეა მეზობელი ლეგეზენის ერთად მიდის სოფელიდან ფიქრის საფაქიოს მშენებლობაზე. დოფეიენკოს ამ მოკემეული აქეს სხვადასხვა თვალსაზრისი, რომლითაც ლეგეზენი ადასტურებს მშენებლობის მიერ მეშაზელის მოიბოკვის ფაქტს. მას კარგად ესმის, რომ სოფელი თავისი სხვადასხვა ფენების (და ზოგჯერ ერთი ეპრის) ქვეშ მოკლეულ ოჯახის წევრია) სახით ერთნაირად არ გამოებმულია სოციალისტური ინდუსტრიის ძალის, ივანეს, ბაბა, რომლის სახით დოფეიენ ერთგვარ ხარკა ეზიის თავის ფაზოლოგიიერ — პანტეისტურ იდეოლოგიის წარსულ და ძველი თაობის წარმომადგენლები მიწისადმი ერთგულებას იცავენ. მაგრამ ივანე, მას და სხვები მაინც მიდიან მშენებლობაზე. დოფეიენკო მეტის მეტი ხასიათდოთ ალაკეს ინგარიშს სოფელთან, ეკი ან გვაძლევს სოფელს. „სელიანსტვოს", წინააღმდეგობათა კვანძს და ბელეს ფსიქიკის გარდაქმნის ფენომენტრალიზაციისეკენ გადიოფოს ფასეს, რომლის ხასე სურათში მეტის მეტი ინარეზენიკა-ზონაინსობენე ფატეირთვის გამო იქცევა გასაფასებელ. ბოლოერ, უძარგ სიმპოოო

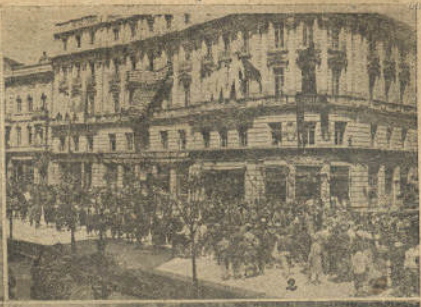

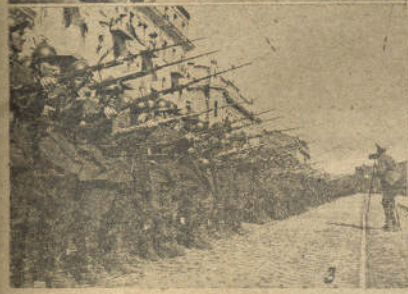

1) ა. ᲥᲕᲚ. და ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲪᲐ ᲙᲝᲡ ᲗᲐᲕᲛᲯᲓᲝᲛᲐᲠᲔ ᲐᲛᲮ. Შ. ᲛᲐᲮᲐᲠᲐ ᲓᲔᲛᲝᲜᲡᲢᲠᲐᲜᲢᲔᲑᲘ ᲡᲐᲥ. ᲞᲠᲝᲤᲡᲐᲑᲭᲝᲡ ᲗᲐᲜ, 3) ᲒᲣᲐᲠᲘᲡ ᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲑᲘ ᲐᲚᲚᲣᲛᲖᲔ. ᲫᲘ ᲘᲡᲐᲚᲛᲘᲒᲐ ᲓᲔᲛᲝᲜᲡᲢᲠᲐᲜᲢᲔᲑᲘ, 2) 4) ᲡᲞᲝᲠᲢᲡᲛᲔᲜ ᲥᲐᲚᲔᲑᲘᲡ ᲙᲝᲚᲝᲜᲐ.

Კ. ᲛᲐᲠᲯᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲓᲐᲙᲐᲠᲐᲚᲕᲐ

ᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲜᲘᲐ-ᲡᲐᲛᲬᲚᲝᲕᲜᲘᲐᲠᲘ ᲞᲠᲝᲪᲔᲡᲘᲐ ᲡᲐᲮᲝᲞᲔᲠᲘᲡ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲔ, ᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲜᲘᲐ—ᲞᲘᲠᲜᲘ Კ. ᲛᲐᲠᲯᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲞᲣᲠᲘᲗᲚᲘᲗ.

Ა. Ვ. ᲜᲔᲛᲓᲐᲜᲝᲕᲐᲡ ᲘᲣᲑᲘᲚᲔ

ᲐᲠᲘᲚᲘᲡᲨᲘ ᲨᲔᲡᲠᲣᲚᲓᲐ ᲠᲔᲡᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲘᲡ ᲡᲐᲮᲐᲚᲛᲝ ᲐᲠᲢᲘᲡᲢᲘᲡ Ა. Ვ. ᲜᲔᲛᲓᲐᲜᲝᲕᲐᲡ ᲡᲐᲘᲡᲢᲔᲜᲘᲡ ᲨᲔᲛᲥᲛᲜᲔᲑᲘᲡ 30 ᲬᲚᲘᲡ.

ფასი 30 კაპ.

87/110 126

ფასი. „კომუნისტი"-ს სტამბა ქალაქ ქუთ., № 68. მთავლიტის რეფერენტებული 8—